

ПОНЯТТЯ "ЕМОТИВНІСТЬ" ТА "ЕКСПРЕСИВНІСТЬ" У МОВІ НАУКИ

The present article presents an overview of the definitions of emotivity and expressiveness from the viewpoint of the various branches of linguistics. Emotivity and expressiveness are claimed to be the key concepts of a new branch of linguistics called text emotivity, for they render emotions of the author into the text. The article pays specific attention to emotivity of scientific discourse. Two types of written scientific discourse are characterized in the article regarding their lexical, grammatical, stylistic and iconographic differences. It has been demonstrated that emotivity spectrum and the way it is expressed in the written scientific discourse depends on its type. Emotive potential of written scientific discourse is often conveyed by lexical linguistic devices such as adjectives with highly positive evaluations. Such devices influence emotivity of the whole text, and reflect the author's pragmatic intentions as well as his or her emotions.

Key words: emotivity, expressiveness, evaluation, scientific discourse, type of written scientific discourse, adjective of positive evaluation.

В статье рассмотрены разные лингвистические подходы к определению понятий эмотивность и экспрессивность. Проанализировано соотношение понятий эмотивность и экспрессивность как ключевых категорий лингвистического направления эмотиология текста, а также их интеграция с функцией оценки. Особое внимание уделяется эмотивности научного дискурса, в частности эмотивному потенциалу его лексических единиц с оценочным значением. Выделено два типа научного письменного дискурса с примерами лексических, грамматических, стилистических и иконографических отличий между ними. Установлено, что эмотивность научного письменного дискурса варьируется в зависимости от его типа. Доказано, что лексические единицы с высоко позитивным оценочным значением являются своего рода отражением субъективности и эмоциональности автора, следовательно, влияют на эмотивность всего текста.

Ключевые слова: эмотивность, экспрессивность, оценка, научный дискурс, тип письменного научного дискурса, прилагательное позитивной оценки.

У статті розглянуто різні лінгвістичні підходи до визначення понять емотивність та експресивність. Проаналізовано співвідношення понять емотивність та експресивність як ключових категорій лінгвістичного напрямку емотіологія тексту, а також їхня інтегрованість із функцією оцінки. Особлива увага приділяється емотивності наукового дискурсу, зокрема емотивному потенціалу його лексичних одиниць з оцінним значенням. Виділено два типи наукового писемного дискурсу та наведено лексичні, граматичні, стилістичні та іконографічні відмінності між ними. Виявлено, що емотивність наукового писемного дискурсу варіюється в залежності від його типу. Показано, що лексичні одиниці з високо позитивною оцінкою є левним відображенням суб'єктивності та емоційності автора, а отже впливають на емотивність всього тексту.

Ключові слова: емотивність, експресивність, оцінка, науковий дискурс, тип наукового писемного дискурсу, прикметник позитивної оцінки.

Щодня ми контактуємо із "зовнішнім світом" та отримуємо з нього велику кількість різноманітної інформації, яку сприймаємо та переосмислюємо завдяки спеціальним механізмам різних рівнів та систем в організмі. Але існує також інший світ, "світ всередині нас", світ суб'єктивних переживань та

емоцій. Механізми роботи цієї сфери людини завжди привертала увагу вчених різних наукових дисциплін: філософії, психології, біології, медицини, лінгвістики, тощо. Великий інтерес лінгвістів до феномену емоцій та безпосередньо їхнього вираження у мові призвело до появи нового лінгвістичного напрямку – *емотіологія тексту*.

Метою статті є виявлення та уточнення термінологічних розбіжностей між поняттями емотивність та експресивність як ключових категорій емотіології тексту, а також аналіз зв'язку категорій оцінки та емотивності. *Матеріалом дослідження* є писемний англомовний науковий дискурс, а саме, наукові фахові статті та монографії біологічної та медичної тематики.

Складність та багатоаспектність феномену текстової емотивності зумовлює існування різноманітних підходів до його вивчення: психолінгвістичного (Вітт М., Гридін В., Носенко Е., Шахнарович О. та ін.), стилістичного (Азнаурова Е., Болотов А., Матвеева Т. та ін.), комунікативного (Бидіна І, Городнікова М., Змєєва Г., Піотровська Л., Маслова В., Шаховський В. та ін.), лінгвокультурологічного (Вежбицька А., Вільмс Л., Воркачов С., Селяєв А., Томашева І. та ін.), когнітивного (Баранов А., Данеш Ф., Кніпкенс Е., Цваан Р. та ін.). У рамках кожного з підходів розробляються власні концепції текстової емотивності, використовується власна термінологія та особливі методи дослідження. Внаслідок цього представники різних лінгвістичних напрямів по-різному, іноді навіть суперечливо, трактують поняття емотивності та експресивності тексту, а також їхній зв'язок із категорією оцінки.

Більшість із вищезазначених підходів, однак, ґрунтується на положенні про те, що лінгвістичний аспект емоційності/емотивності полягає в семантичній інтерпретації емоцій, а власне емотивна функція є наслідком творчої переробки інформації під впливом різних емоцій [1]. Позаяк мова – це більше, ніж просто засіб передачі та отримання раціональної інформації з метою ефективної взаємодії із оточуючим середовищем, адаптації до неї [7], але також і засіб вираження емоцій людей (що, можливо, теж підпорядковано вказаній меті), то вона повинна мати емотивну функцію та, відповідно, особливий код для її реалізації. "Емотивний код як лінгвістична універсалия, звичайно, формується в кожній мові завдяки набору власних засобів, поміж них є експресиви та емотиви всіх рівнів – від фонологічних до структурних" [12; 6] [переклад наш – С.С.]

У широкому розумінні емотивність розвивається на основі емоційного аспекту когнітивно-комунікативної діяльності та є результатом інтелектуальної інтерпретації емоційності [8]. За В.І. Шаховським поняття емотивність – це семантична властивість мови виражати системою своїх засобів емоційність як факт психіки [13]. О.С. Філімонова зазначає, що оскільки об'єктом дослідження при вивченні реалізації категорії емотивності можуть бути як конституючі текст одиниці (слова, вирази, речення), так і цілі тексти, доцільно говорити про когнітивну категорію емотивності із різним статусом у варіантах своєї реалізації, іншими словами, із полістатусним характером [10]. Ми вважаємо слушною точку зору О.С. Філімонової, за якою емотивність – це полістатусна

когнітивна категорія, а саме, така, що здатна проявляти те чи інше категоріальне значення (у нашому випадку емотивне) на різних рівнях мовної системи, тобто у статусі різнорівневих одиниць. Зокрема, емотивність має категоріальний статус на різних рівнях мовної системи та в мовленні – фонологічному, лексичному на рівні речення і тексту. Як фонологічна категорія емотивність чітко проявляється в інтонації (одне й те саме слово можна вимовити із вираженням любові, погрози, гніву, тощо). На лексичному рівні – у існуванні лексем, назв емоцій, специфічної експресивної лексики та лексики, що описує емоції. На рівні речення категорія емотивності проявляється в існуванні емотивних (експресивних) структур, еліпсиса та інших. На рівні тексту – у структурно-семантичній організації висловлень, існуванні специфічних емотивних одиниць тексту, лінгво-стилістичної виразності. Полістатусність категорії емотивності найбільш виразно проявляється в тексті, який інтегрує різні категоріальні прояви емотивності [10].

Як було зазначено вище, лінгвістам бракує єдиного одноставного розуміння понять емотивності та експресивності. Звичайно, емотивність нерозривно пов'язана із експресивністю, проте вони не є ідентичними. Їх об'єднує приналежність до емотивної сфери, яка протиставляється інформаційній, раціональній, логічній. У лінгвістиці існують різні визначення експресивності (див., наприклад, Шаховський В.І., Желвіс В.І., Виноградов В.В., Маслова В.А.), але в їх основі лежить розуміння експресивності як акцентування змісту тексту за допомогою різноманітних мовних засобів та прийомів для найбільш ефективного впливу на особистість адресату, його емоційну сферу. Іншими словами, під експресивністю розуміють здатність мовних одиниць до посилення впливу в акті комунікації. Так, Є.М. Галкіна-Федорук експресією називає посилення виразності, збільшення сили впливу мови. Щодо співвідношення емоційності та експресивності вона зазначає: "Вираження емоцій у мові завжди є експресивним, у той час як експресія у мові не завжди є емоційною" [переклад наш – Є.Ч.] [2]. На відміну від емоційності вислову, котра відповідно до В.І. Шаховського, перш за все, пов'язана із реалізацією емоційної оцінки, експресивність співвідноситься із інтелектуальним наміром переконати в чомусь адресата, посилити перлокутивний ефект висловлення, надати йому більшої виразності, а також експресивність є одним із засобів самовираження [11]. Таким чином поняття експресивності виявляється ширшим за емоційність, тоді як поняття емотивності є змістовнішим за експресію, оскільки емоційність різноманітна у своїх проявах, а експресивність зводиться в основному до посилення.

Емотивність також інтегрована з функцією оцінки, оскільки вона складається з оціночного мовного змісту та експресивного вираження. В основі емоцій лежить оцінка. Оцінка та емоція взаємодіють одне з одним наступним чином: оцінка – це думка суб'єкта про цінність об'єкта для нього, а емоція – це переживання суб'єктом даної думки [13]. Таким чином, емоційна оцінка знаходиться на порозі інтелектуальної та емоційної сфер психіки. Їх тісний взаємозв'язок обумовлений свідомим характером оцінки. У цьому відношенні –

будь-яка оцінка первісно когнітивна, емоційність "нашаровується" на оцінку та створює ефект посилення емоційного відношення, надаючи тим самим когнітивного змісту мовним одиницям [6].

Протягом досить тривалого періоду вивчення емотивності та її проявів зводилось головним чином до лексичного та синтаксичного рівнів та проводилось на матеріалі художньої літератури чи мови ЗМІ, за винятком окремих випадків. Втім, емотивність є важливим компонентом будь-якого типу комунікації, тому сьогодні все більшу увагу лінгвістів починають привертати різні типи дискурсів як об'єкт дослідження емотивності, зокрема її жанрової, інтерперсональної, текстуальної та риторико-герменевтичної специфіки. Оскільки емоції людини виявляються на тлі її інтелектуальної діяльності та переплітаються з нею, доцільно розглядати науковий дискурс як предмет дослідження емотіології. Можливість виявити емотивні елементи текстів наукового стилю ґрунтується на положенні про те, що емоційне та логічне складають єдиний процес пізнання законів оточуючого світу, а будь-який прояв індивідуальності автору тексту, його творчого мислення пов'язаний із фіксацією в тексті його суб'єктивності, емоційності [5]. Однак, необхідно зауважити, що саме мовлення не містить жодних емоцій, оскільки емоція – явище психічне, а емоційність – психологічна характеристика людини, стану її емоційної сфери. Текст може містити лише опис емоцій, але у ньому вербалізуються не всі, а лише деякі емоції з емоційної сфери автора, крім того, вербалізована емоція не повністю адекватна авторському задуму, тобто своєму емоційному прототипу [9].

Науковий дискурс є особливим типом інтерперсональної взаємодії адресанта й адресата, в якому адресант намагається переконати адресата в істинності повідомлення через своєрідний внутрішній діалог з читачем [3]. Для виявлення видів емотивного змісту у науковому дискурсі доцільно використовувати положення когнітивної науки про те, що у ментальному поданні тексту можна виділити принципово різні емоційні явища, котрі відповідають емотивності як об'єкту відображення і як способу відображення: перший тип емоцій стосується світу, що описується у тексті, другий – пов'язаний із характером інтерпретації цього світу автором [5]. Таким чином, можна також говорити про те, що емотивність має двосторонній характер; вона є відображенням різних аспектів людської емоційності та одночасно є характеристикою мовних та текстових засобів, що служать для кодування емотивного змісту. Інакше кажучи, у тексті категорія емотивності відображає різні види емоційного змісту: з одного боку, емоції у вигляді емотем входять до когнітивного змісту тексту, з іншого, складають частину прагматичних стратегій автора тексту [5].

У науковому дискурсі можна виділити два типи комунікації: перший тип – це комунікація фахівця із фахівцем. Учасниками цієї комунікації є люди з високим рівнем розуміння даного предмету, експерти у даній галузі. Цей тип комунікації можна умовно назвати "наука для науки", адже його метою є продукування нового наукового знання. Другий тип – це мова "популярної

науки". Він орієнтований на більш широке читачьке коло і має на меті поширити наукові концепції та показати необхідні логічні зв'язки для читачів із різним рівнем володіння предмету [14]. Ці два типи наукової комунікації відрізняються не лише своєю метою та аудиторією, а й мають суттєві відмінності в іконографії та безпосередньо мовному вираженні. Так, наприклад, мова "науки для науки" характеризується ретельно відібраним лексиконом та мінімальним використанням полісемічних, багатозначних лексичних одиниць. Полісемічні чи багатозначні слова, якщо вони все ж таки використовуються, у цьому типі комунікації є високо функціональними, оскільки значення, в таких типах тексту передається переважно *термінами*. Загалом, мова "науки для науки" послуговується переважно моносемічними, однозначними термінами, які не можна в залежності від контексту трактувати по-різному.

Що стосується іконографії – зображень, діаграм, схем, графіків, текстів першого типу, то їхньою метою є надати читачеві концепцію, яка викладена у тексті у стислій подібній до фотографії формі. Тобто, надати візуальний еквівалент своєї концепції. Ці зображення ефективно пояснюють читачу ключові ідеї завдяки використанню різноманітних кольорів, додаткових посилань, виділень та інших графічних прийомів. Щодо мови "популярної науки", то іконографія має зацікавити читача та змусити його висунути свої власні ідеї. Зображення часто показують лише деталь, яка несподівано відкриває цілий новий світ. Наприклад, коли пропонує неочікувані для читача зв'язки між речами, котрі, здається, різні за природою [14].

Очевидно, що в порівнянні з першим типом, мова "популярної науки" є більш експресивною. Однією з причин цього є те, що автори мають оригінально подавати свої ідеї, адже вони були створені різними вченими для різних читачів. Також використання експресивних прийомів допомагає підкреслити зв'язки між важливими ідеями. Експресивність текстів цього типу збільшується також через те, що автор має переконати читача у достовірності своїх експериментів, адже не у всіх є можливість та відповідні умови, щоб повторити їх. Але автор не лише намагається переконати читача, спілкування автора з читачем – це ще і питання "довіри". Наприклад, у випадку ядерних досліджень вчені та інженери мають переконати читача у безпеці експериментів. Якщо люди втратять довіру через непередбачений ризик, це може призвести не лише до певного нерозуміння конкретних досліджень, а й до загальної недовіри до галузі ядерних досліджень в цілому [15]. Звідси випливає, що експресивні прийоми з одного боку посилюють виразність, що призводить до збільшення впливу на читача, а з іншого, фокусують увагу читача на ключових моментах тексту.

Тексти такого типу також характеризуються більшою емотивністю на лексичному та структурному рівнях. Однією з невід'ємних складових наукового дискурсу є емоційно-експресивна номінація. Зокрема, дослідниця такого аспекту наукового дискурсу як етикетизація Ільченко О.М. зазначає, що емоційно-експресивна номінація досягається через використання цілої низки мовних засобів – емпатичних займенників (*the problem itself*) дієслова-

підсиловача *do*, синтаксичних зворотів та конструкцій, спеціальних випадків інвертованого порядку слів, емпатичних лексичних одиниць – прикметників, прислівників, іменників, дієслів, часток, у тому числі мовних одиниць кількісної семантики типу: *gazillion; bazillion; plethora; myriad; many, many; so many; awesome amount; a whole bunch of; tsunami of activity; as many as; as much as; as long as etc., remarkably; extremely; overwhelming; definite; entirely; considerably; significant; (particularly) noteworthy*, тощо [3; 4].

У статті ми обмежились аналізом лексичних одиниць, що виражають лише позитивну оцінку, адже, як вже було зазначено вище, оцінка є підґрунтям для вираження емотивності. Для того, щоб проілюструвати, що наукові тексти теж мають значний емотивний потенціал, ми вибрали зі статей біологічної та медичної тематики останніх номерів журналу *Science*, а також монографії *Molecular Biology of the Cell* лексичні одиниці, що виражають високо позитивну оцінку. Як показав аналіз матеріалу, надзвичайно поширеними є прикметники позитивної оцінки такі як *great, wonderful, excellent, exciting, extraordinary, outstanding, superior, remarkable, exceptional*. Для того, щоб підтвердити, що вищезазначені прикметники мають не нейтральне оцінне значення, а характеризуються високим ступенем оцінки був проведений аналіз словникових дефініцій. Подані нижче визначення були взяті зі словників *Collins English Dictionary* та *Dictionary of the English Language*.

GREAT – *of outstanding significance or importance.*

In the days of our innocence, working on the first edition, we hailed the identification of a single protein-a signal receptor, say-as a **great step forward**.

Studies of the worm help us to understand, for example, the programs of cell division and cell death that determine the numbers of cells in the body—a **topic of great importance** in developmental biology and cancer research.

The account of cell biology in the subsequent chapters will, we hope, prepare you to understand, and possibly to contribute to, **the great scientific adventure** of the twenty-first century.

Перший приклад знаходимо у передмові до монографії. На початку передмови автори висловлюють своє захоплення стосовно темпу розвитку біологічних наук та кількості визначних відкриттів, які протягом короткого часу змінюють та поглиблюють наше розуміння роботи клітини, а отже і причин існування життя. Автори також згадують про свої власні здобутки в царині біології, викладені у попередніх виданнях, та характеризують їх як *величезний* крок вперед. У наступних прикладах так само видно, що автори не лише констатують факти позитивних зрушень у виборі тем досліджень сучасних біологічних наук, а вступають у діалог із читачем, висловлюючи своє суб'єктивне ставлення та своє захоплення цими темами. У відповідь на це читач має відреагувати цікавістю та бажанням продовжити невербальне спілкування з автором.

WONDERFUL – *extremely fine; excellent.*

Evolution has diversified upon the molecular and anatomical fundamentals that we describe in this chapter to produce **the wonderful variety** of present-day species.

At a finer level of detail, we encounter the same *wonderful simplification*...

Як у монографії, так і в статтях з журналів прикметник *wonderful* вживався головним чином для опису чудової різноманітності видів організмів. Такий вибір прикметника може свідчити про певний подив авторів, ба навіть їхнє захоплення безмежним різноманіттям навколишнього світу.

EXCELLENT – *of the highest or finest quality; exceptionally good of its kind.*

Although finding a sequence match does not guarantee similarity in function, it has proven to be an *excellent clue*.

An *excellent example* is tuberculosis, which currently infects between 1 and 2 billion people on Earth.

EXCITING – *causing excitement; stirring; stimulating.*

Detailed analyses of these sequences have provided *exciting insights* into the process of evolution, and it is with this subject that the chapter ends.

Although the function of this HARIF RNA is not yet known, this *exciting finding* is stimulating further studies that will hopefully shed light on crucial features of the human brain.

OUTSTANDING – *superior; excellent; distinguished; prominent, remarkable, or striking.*

Experimental approaches that evaluate the behavioral consequences of microbiome manipulation will be key to addressing *outstanding questions**

Known as GS-7977, the compound was first made by Pharmasset in Princeton, New Jersey, which Gilead Sciences in Foster City, California, acquired in January for \$11.2 billion largely because of the drug's *outstanding* early performance in human studies...

EXTRAORDINARY – *highly exceptional; remarkable.*

Finally, we consider the *extraordinary organization* and behavior of the neuronal cytoskeleton.

Despite the complications with resistance, the *extraordinary success* of Gleevec for the patients in the chronic (early) stage of the disease is enough to prove the principle.

Прикметник *extraordinary* є досить поширеним у текстах біологічної та медичної тематики. Він переважно використовується для опису роботи дослідників, етапів та результатів роботи, а також точності або складності її виконання та організації. Тому часто вживаними є такі сполучення та вирази: *described in extraordinary detail, extraordinary accuracy, extraordinary complexity, unless extraordinary measures are taken*, тощо.

REMARKABLE – *unusual, striking, or extraordinary.*

The structure underlies a *remarkable mechanism* (Figure 3-zg). At one end of the c is an E2 ubiquitin-conjugating enzyme.

To understand these *remarkable* protein *complexes*, each must be reconstituted from its purified protein parts...

This *remarkable phenomenon* was first recognized through a detailed genetic analysis of the mottled loss of red pigment in the fly eye.

Часте вживання прикметника *remarkable* у функції означення до іменників *mechanism, complex, phenomenon, ability, discovery*, тощо є також свідчення того, що автори намагаються переконати читача у певній "загадковості" процесів, що відбуваються у клітині та людині. Вони ніби наголошують на тому, що незважаючи на всі досягнення науки та методів дослідження, людський організм все ще залишається "*terra incognita*". У таких випадках вибрана автором оцінка має безпосередній вплив на читача.

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що емотивність є важливим компонентом будь-якого типу комунікації в тому числі і наукової. Вона проявляється на лексичному рівні, на рівні речення і тексту. Наявність великої кількості лексичних одиниць, що виражають високо позитивну оцінку свідчить про значний емотивний потенціал наукових текстів та доцільність їхнього подальшого дослідження під кутом зору емотіології. Емотивність є важливою текстотвірною категорією, а також інструментом для виділення та підкреслення необхідних логічних зв'язків, переконання читачів та фокусування їхньої уваги на ключових моментах тексту.

Література

1. Болдарева Е.Ф. Языковая игра как форма выражения эмоций: Дис. ... канд. филол. наук. спец. 10.02.19 "Теория языка" / Елена Федоровна Болдарева; Волгоград., 2002. – 91с.
2. Галкина-Федорук Е.М. Об экспрессивности и эмоциональности в языке // Сборник статей по языкознанию. – М., 1958. – 42с.
3. Лыченко О.М. Атрактори уваги сучасного англо-американського дискурсу <http://eprints.zu.edu.ua/3508/1/03iomand.pdf>.
4. Лыченко О.М. The Language of Science: Semantics. Pragmatics. Translation. – Англійська мова науки. Семантика. Прагматика. Переклад: Підручник. Для студентів вищих навчальних закладів і науковців. – К.: НВП "Видавництво "Наукова думка" НАН України", 2009. – 288 с.
5. Ионова С.В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема: Дис. ... канд. филол. наук. спец. 10.02.19 "Общее языкознание, психолингвистика, социолингвистика" / Светлана Валентиновна Ионова; Волгоград, 1998. – 197 с.
6. Кислякова Е.Ю. Варьирование эмотивных смыслов английских библеизмов (на материале текстов художественной литературы): Дис. ... канд. филол. наук. спец. 10.02.19 "Теория языка" / Евгения Юрьевна Кислякова; Волгоград., 2004. – 220с.
7. Кравченко А.В. Знак, значение, знание. Очерк когнитивной философии языка / Александр Владимирович Кравченко. – Иркутск, 2001. – 261 с.
8. Павлючко И.П. Эмотивная компетенция автора художественного текста (на материале произведений Г.Гессе): Дис. ... канд. филол. наук. спец. 10.02.19 "Общее языкознание, психолингвистика, социолингвистика" / Ирина Петровна Павлючко; Волгоград., 1999. – 205 с.
9. Табурова С.К. Эмоциональный уровень мужской и женской языковой личности и средства его выражения (на материале пленарных дебатов Бундестага): Дис. ... канд. филол. наук. спец. 10.02.19 "Общее языкознание, психолингвистика, социолингвистика" / Светлана Константиновна Табурова; Москва, 1999. – 194 с.
10. Филимонова О.Е. Эмоциология текста. Анализ репрезентации эмоций в научном тексте: [Учебное пособие] / Ольга Евгеньевна Филимонова. – СПб.: Престо, 2007. – 225 с.
11. Цыбулевская А.В. Эмотивный арготический лексикон: Дис. ... канд. филол. наук. спец. 10.02.19 "Теория языка" / Анна Васильевна Цыбулевская; Ставрополь, 2005. – 176с.
12. Шаховский В.И. Эмотивный компонент значения и методы его описания: [Учебное пособие к спецкурсу] / Виктор Иванович Шаховский. – Волгоград, 1983. – 14 с.
13. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / Виктор Иванович Шаховский.–Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1987. – 192 с.
14. Marcello Di Bari and Daniele Gouthier. Tropes, science and communication; Italy, 2002. – 6p.
15. Soma Redey. Science for the Public – The Dimensions of Science Communication. http://tudastars.webriq.com/uploads/webriq_sites/tudastars_webriq_com/pages/files/Redey_Science.pdf.

Джерела ілюстративного матеріалу

16. Collins English Dictionary – Complete and Unabridged. HarperCollins Publishers 2003.
17. The American Heritage. Dictionary of the English Language, 2009.
18. Molecular Biology of the Cell / Bruce Alberts, Alexander Johnson, Julian Lewis, Martin Raff, Keith Roberts, Peter Walter/ Garland Science, 2008. – 1725 p.
19. *Vanessa O. Ezenwa et al.* Animal Behavior and the Microbiome/ Science 338, 198 (2012). www.sciencemag.org.
20. *Jon Cohen.* An Enterprising Time for HIV Vaccine Research / Science 337 (2012). www.sciencemag.org.

References

1. *Boldareva E.F.* Jazykovaia igra kak forma vyrazheniia emozij: Dis. ...kand. filol. nauk. spez. 10.02.19 "Teoriia jazyka" / Elena Fedorovna Boldareva; Volgograd., 2002. – 91 s.
2. *Galkina-Fedoruk E.M.* Ob ekspressivnosti I emozionalnosti v jazyke // Sbornik statej po jazykoznaniiu. – M., 1958. – 42 s.
3. *Ilchenko O.M.* Atraktory uvagy suchasnogo anglo-amerykanskoj dyskursu. <http://eprints.zu.edu.ua/3508/1/03iomand.pdf>.
4. *Ilchenko O.M.* The Language of Science: Semantics. Pragmatics. Translation. –Kiev, 2009. – 288 s.
5. *Ionova S.V.* Emotivnost' teksta kak lingvisticheckaja problema: Dis. ...kand. filol. nauk. spez. 10.02.19 "Obshee jazykoznanie, psiholingvistika, soziolingvistika" / Svetlana Valentinovna Ionova; Volgograd, 1998. – 197 s.
6. *Kisliakova Ie.Iu.* Varjirovanie emotivnyh smyslov anglijskih bibleizmov (na material tekstov hudozhestvennoj literatury): Dis. ...kand. filol. nauk. spez. 10.02.19 "Teoriia jazyka" / Ievgeniia Iurievna Kisliakova; Volgograd., 2004. – 220 s.
7. *Kravchenko A.V.* Znak, znachenie, znanie. Ocherk kognitivnoj filosofii jazyka / Aleksandr Vladimirovich Kravchenko. – Irkutsk, 2001. – 261 s.
8. *Pavliuchko I.P.* Emotivnaia kompetenzia avtora hudozhestvennoho teksta (na materiale proizvedenij G. Gesse): Dis. ...kand. filol. nauk. spez. 10.02.19 "Obshee jazykoznanie, psiholingvistika, soziolingvistika" / Irina Petrovna Pavliuchko; Volgograd., 1999. – 205 s.
9. *Taburova S.K.* Emozionalnyj uroven' muzhskoj I zhenskoj jazykovoj lichnosti I sredstva ego vyrazheniia (na material plenarnyh debatov Bundestaga): Dis. ...kand. filol. nauk. spez. 10.02.19 "Obshee jazykoznanie, psiholingvistika, soziolingvistika" / Svetlana Konstantinovna Taburova; Moskva, 1999. – 194 s.
10. *Filimonova O.E.* Emoziologii teksta. Analiz reprezentazii emozij v nauchnom tekste: [Uchebnoe posobie] / Olga Evgenievna Filimonova. – Sankt-Peterburg: Presto, 2007. – 225 s.
11. *Zybulevskaia A.V.* Emotivnyj argoticheskij leksikon: Dis. ... kand. filol. nauk. spez. 10.02.19 "Teoriia jazyka" / Anna Vasilievna Zybulevskaia; Stavropol', 2005. – 176 s.
12. *Shahovskij V.I.* Emotivnyj komponent znachenia I metody ego opisaniia: [Uchebnoe posobie k spezkursu] / Viktor Ivanovich Shahovskij. – Volgograd., 1983. – 14 s.
13. *Shahovskij V.I.* Kategorizazii emozij v leksiko-semanticheskoi sisteme jazyka/ Viktor Ivanovich Shahovskij. – Voronezh: Izd-vo Voronezhskogo universiteta, 1987. – 192 s.
14. *Marcello Di Bari and Daniele Gauthier.* Tropes, science and communication; Italy, 2002. – 6p.
15. *Soma Redey.* Science for the Public – The Dimensions of Science Communication. http://tudastars.webriq.com/uploads/webriq_sites/tudastars_webriq_com/pages/files/Redey_Science.pdf.
16. Collins English Dictionary – Complete and Unabridged. HarperCollins Publishers 2003.
17. The American Heritage. Dictionary of the English Language, 2009.
18. Molecular Biology of the Cell / Bruce Alberts, Alexander Johnson, Julian Lewis, Martin Raff, Keith Roberts, Peter Walter/ Garland Science, 2008. – 1725 p.
19. *Vanessa O. Ezenwa et al.* Animal Behavior and the Microbiome/ Science 338, 198 (2012). www.sciencemag.org.
20. *Jon Cohen.* An Enterprising Time for HIV Vaccine Research / Science 337 (2012). www.sciencemag.org.